ואגב החידוש שהשמיענו בסיפא שלדעת תנא קמא אינה לוקה כלל, **תָּנָא נַמִּי רֵישָׁא כּוֹפֶלֶת** – שנינו גם ברישא שאם לא הפר לה בעלה סופגת את הארבעים, אף על פי שאין בזה חידוש.

הגמרא מביאה ראיה שבעל עוקר את הנדר למפרע: **תָּא שְׁמַע** ראיה ממה ששנינו בברייתא, **הָאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה בְּנָזִיר, וְנִטְמֵאת** למתים ונתחייבה להביא שלושה קרבנות, **וְאַחַר כָּךְ הֵפֵר לָהּ בַּעְלָהּ** את נזירותה, **מְבִיאָה** רק **חַטַּאת הָעוֹף, וְאֵינָהּ מְבִיאָה עוֹלַת הָעוֹף.** ומזה מוכיחה הגמרא, **וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ** – ואם תעלה על דעתך **שַׁבַּעַל** בהפרתו **מֵינַּוְ גַּיֵּיז** את הנזירות רק מכאן ולהבא, אבל עד שעת ההפרה היתה נזירותה קיימת, אם כן קשה **תֵּיתֵי נַמִּי עוֹלַת הָעוֹף** – שתביא גם עולת העוף כדין נזיר שנטמא, כיון שבשעה שנטמאה היתה נזירה. אלא יש להוכיח שבעל עוקר את הנדר למפרע, ובהפרתו נתברר שמעולם לא נאסרה בטומאה, ולכן אינה מביאה עולת העוף.

מקשה הגמרא: **וְאֶלָּא מַאי** – אלא מה רצונך להוכיח, **שבעל מְיַעֵּקֵר עֲקַר,** ולכן אינה מביאה עולת העוף, אם כן **חַטַּאת הָעוֹף נַמִּי לֹא תֵּיתֵי** – גם לא תביא, כיון שנתברר שמעולם לא היתה נזירה ואינה חייבת להביא קרבנות על טומאתה.

מתרצת הגמרא: **הָכִי נַמִּי** – אכן כך הוא שבעל עוקר את הנדר למפרע ונמצא שמעולם לא היתה נזירה, ומכל מקום חייבת להביא חטאת העוף, **וְהָא מַנִּי** – ומי הוא התנא הסובר כן, **רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר הִיא,** שלפי דעתו יש חטא בעצם קבלת נזירות כדלהלן, ולכן אף שנתברר שלא היתה נזירה מביאה חטאת העוף על שחטאה בקבלת הנזירות. **דְּתַנְיָא** – ששנינו בברייתא, **רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר (בר רבי)** [**בְּרִיבִּי**] – גדול הדור **אוֹמֵר, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר** 'וְכִפֶּר – מה בא ללמדנו הפסוק האמור בנזיר שנטמא (במדבר ו יא) **עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ',** כיון שמדובר באדם שנטמא בלא כוונה צריך לבאר מפני מה תפס הכתוב לשון 'חטא על הנפש', **וְכִי בְּאֵיזוֹ נֶפֶשׁ חָטָא זֶה** – במה חטא בנפשו, והלא אין חטאו חמור משאר חטאים בשוגג. **אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁצִּיער עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן נִקְרָא חוֹטֵא** – במה שקיבל על עצמו נזירות שלא חייבתו התורה, וציער עצמו שלא לשתות יין, נקרא חטא, וזהו 'חטא בנפשו'. ומוסיף רבי אלעזר הקפר, **וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר** – יש לדון קל וחומר מהדברים האמורים, **מַה זֶּה** [–הנזיר] **שֶׁלֹּא צִיער עַצְמוֹ אֶלָּא מִן הַיַּיִן** והניח לעצמו ליהנות משאר הנאות מלבד יין, **ואף** על פי כן **נִקְרָא חוֹטֵא** בנפשו, אדם **הַמְצַעֵר עַצְמוֹ מִכָּל דָּבָר, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה** שאין מעשיו רצויים ונקרא חוטא. ולפי שיטתו חייבה הברייתא את האשה להביא חטאת אף על פי שבעלה הפר לה, מאחר שציערה את עצמה מן היין, אף על פי שבעל חילול הנדר אין לחייבה.

הגמרא מביאה ראיה מברייתא שבעל מיגז גייז את הנדר מכאן ולהבא: **תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא בְּהֶדְיָא** – ששנינו ברייתא מפורשת שיש לפשוט ממנה ספק זה, **הָאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה בְּנָזִיר, וְשָׁמְעָה חֲבֵירָתָהּ וְאָמְרָה 'וַאֲנִי'** – גם אני אהיה נזירה כמותך, **וּבָא בַּעְלָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה וְהֵפֵר לָהּ** את נזירותה, **הִיא מוּתֶּרֶת** מנזירותה, שהרי בעלה הפר לה, **וַחֲבֵירָתָהּ אֲסוּרָה** – אבל חבירתה שהתפיסה בנזירותה אינה מותרת עמה אלא עומדת באיסורה. **שָׁמַע מִינָּהּ** – יש להוכיח מכאן, **שַׁבַּעַל מֵינַּוְ גַּיֵּיז** את הנזירות רק מכאן ולהבא, ולכן חברתה אסורה, כיון שכאשר אמרה 'ואני' עדיין היתה נזירותה של הראשונה קיימת. אבל אם תאמר שבעל עוקר את הנזירות למפרע, אם כן מכיון שנתברר שהראשונה לא היתה נזירה מעולם, גם השניה היתה צריכה להיות מותרת, שהרי עתה מתברר ע"י ההפרה שהתפיסה את נזירותה בנזירות שאינה קיימת.

הגמרא מביאה את סיום דברי הברייתא: **רַבִּי שִׁמְעוֹן** מוסיף על דברי תנא קמא **ואוֹמֵר,** שמה ששנינו בברייתא שאם בא בעלה של הראשונה והפר לה, היא מותרת וחברתה אסורה, כל זה דווקא אם התפיסה השניה נזירות בלשון 'ואני', **אבל אִם אָמְרָה לָהּ 'הֲרֵינִי כָּמוֹתֵךְ'** דינה שונה, שאם בעלה של הראשונה הפר את נזירות אשתו **שְׁתֵּיהֶן מוּתָּרוֹת,** כי האומרת 'הריני כמותיך' משמעות דבריה שהיא רוצה להיות כמו חברתה בכל ענין, וכוונתה להתנות ולומר שאם בסוף הראשונה תהיה מותרת מאיזה טעם שיהיה, לא תחול עליה נזירות כל עיקר.

אגרות קודש

ב"ה, ג' תשרי, תשי"ט
ברוקלין.

האברך יצחק שי'

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מכ"ו אלול, ומוסגר בזה המענה לקבוצת הנוער החרדי, שבטח יסבירם, באם זקוקים לזה, מתאים להבנתם והשגתם, ובודאי למותר להעיר שהיגיעה ע"ד הוספת חברים עיקר גדול ובפרט מבין אלו שכבר פעם השתתפו בקבוצה זו, כפי שכותב במכתבו.

ויהי רצון שכפי שכותב, שהוא כבר טעם מפרי השתדלותו בהאמור הנה יוסיף השי"ת העזר גם בהשתדלותו וגם בהטעימה, שילך מחיל אל חיל בתורה ומצות וכן בהשפעתו בכיוון האמור.

בברכה לבשו"ט וחתימה וגמח"ט.

נ.ב. בשאלתו במכתבו במרז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול, שאינו מובן, שהרי כשזה קם זה נופל, והפירוש בהאמור הוא, כשנותנים לאדם נשמה גדולה נפש אלקית נעלית במדריגתה, הרי מתאים לזה גם כן נפש הבהמית גדולה היא במדותי' ועניני' ז.א. בהתנגדותה [והוא מכמה טעמים, שלא יבואו בטענות, שנצח המלחמה ע"י שנתנה לו נפש אלקית נעלית ונפה"ב חלושה ביותר], **ולאחרי זה** כשלוחם בכחות נפשו האלקית להאיר בנר מצוה ותורה אור, הרי מתחילה הפעולה דאור דוחה חשך וכשזה קם זה נופל, עד שסו"ס יכול להגיע גם להדרגא שאין לו יצר הרע כי הרגו בתענית וע"ד המבואר בתניא קדישא בנוגע לדוד מלך ישראל.

הגמרא מביאה דין נוסף שיש ללמוד מהמבואר לעיל: **מַר זוּטְרָא** בְּרֵיהּ דְּרַב מָרֵי אָמַר, **הָאי** – הדין הזה המבואר בברייתא, שאם התפיסה בנזירות חברתה והפר בעלה של הראשונה, השניה אסורה, **הַיְינוּ דְּרָמֵי בַּר חָמָא** – זה דומה לנידון של רמי בר חמא, שהסתפק בענין אחר ונוכל לפשוט את ספקו מכאן.

הגמרא מבארת דבריה: **דְּכָעֵי רָמֵי בַּר חָמָא**, אדם שהיתה מונחת לפניו חתיכת בשר מקרבן שלמים שעדיין לא נזרק דמו, ומתפיס בו פירות או שאר חולין בזה הלשון, **חֲרֵי עָלַי פירות אלו כְּבִשַּׂר זֶבַח שְׁלָמִים זה**, מַהוּ. האם **כִּי מַתְפִּיס אִינִישׁ** – כאשר מתפיס אדם בבשר שלמים, **בְּעִיקְּרָא מַתְפִּיס** – הרי הוא מתפיס בבשר השלמים כפי שהוא בתחילתו [דהיינו כמו שהוא עתה] קודם הזריקה, שהבשר אסור לגמרי באכילה, **אוֹ דִילְמָא בְּצִנְנָא** [–בסוף] **מַתְפִּיס** – שמא כוונתו להתפיס בבשר השלמים כפי שיהיה בסופו לאחר הזריקה, שיהיה מותר באכילה, ואם כן לא נאסרו הפירות. ובא מר זוטרא לפשוט הספק מן הדין האמור, שהמקבלת נזירות ואמרה חברתה 'ואני' והפר בעלה של הראשונה, הראשונה מותרת והשניה אסורה. ומובח מזה שהשניה התפיסה בראשונה כפי שהיתה מתחילה בשעת ההתפסה, ולא כפי שתהיה לבסוף, לאחר שיופר נדרה. והוא הדין המתפיס בבשר שלמים, אין כוונתו להתפיס כפי שיהיה בסופו לאחר זריקת הדם.

הגמרא דוחה את דברי מר זוטרא: **מִי דָּמֵי** – וכי דומים שני הדינים זה לזה, הרי יש לחלק ביניהם, **הָתָם** – במתפיס בבשר שלמים קודם זריקה, **בֵּיוָן דְּאָמַר 'חֲרֵי עָלַי כִּבְשַׂר זֶבַח שְׁלָמִים', יתכן שכוונתו להתפיס בהם כפי שיהיו לאחר זריקה, כיון דְּאַף עַל גַּב דִּילְמָא לְאַחַר שְׁנִזְרַק דָּמוֹ מָצֵי אָכֵיל לֵיהּ בַּחוּץ** – אע"פ שלאחר זריקה יכול לאוכלו מחוץ לעזרה בכל ירושלים, מכל מקום עדיין בשר זה **מִיקְדַּשׁ קָדֵישׁ** – יש בו קדושה, שאסור להוציאו מחוץ לירושלים, ולכן יתכן שהוא סובר בטעות שאפשר להתפיס בו. **אֲבָל הָכָא** – באשה שהתפיסה נזירות בחברתה, ודאי כוונתה להתפיס בה כבתחילה, שהיא נזירה, כיון **דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּצִנְנָא קָא מַתְפִּיס** – אם תאמר שכוונתה להתפיס בה כפי שתהיה לבסוף לאחר שיפר לה בעלה, הרי אין משמעות לנדרה, **דְּהָא הֵפֵר לָהּ בַּעְלָהּ** ואינה נזירה כלל, ולא יתכן שנתכוונה השניה להתפיס במי שאינה נזירה. **אוּלַם אִיבָּא דְּאָמְרֵי** – יש אומרים, שאין לדחות את דברי מר זוטרא, אלא **חַיְינוּ דְּרָמֵי בַּר חָמָא וַדַּאי**, ולדעתם אין לחלק בזה:

ספק אחר לגבי התפסה: אשה שאמרה 'הריני נזירה' ושמעה חברתה **וְאָמְרָה לָהּ, 'חֲרֵינִי נְזִירָה כְּעֵיקְּבֵיךְ', מַהוּ** הדין באופן שבעלה של הראשונה יפר לה, האם תהיה השניה אסורה או לא. מבארת הגמרא את צדדי הספק: האם פירוש דבריה **'חֲרֵינִי כְּעֵיקְּבֵיךְ כְּבוֹלָא מֵילְתָא'** – הריני כמו שאת תהיי בסופך לגבי כל דבר. ואם לבסוף לא תהיי נזירה, גם אני אהיה כמותך, **וְאִם כֵּן** לאחר הפרת הראשונה, גם השניה **שָׁרְיָא** [–מותרת]. **אוֹ דִילְמָא**, כוונתה להתפיס בחברתה **כְּמִיקַּמֵי דְּלֵיפֵּר לָהּ בַּעְלָהּ** – כמו שהיתה קודם ההפרה, **וְאִם כֵּן אֲסִירָא** אף לאחר ההפרה.

הגמרא מנסה לפשוט הספק: **תָּא שְׁמַע**, ממשנתינו, **הָאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה בְּנָזִיר, וְשָׁמַע בַּעְלָהּ וְאָמַר 'וַאֲנִי', אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר** את נזירותה, כיון שעל ידי זה תתבטל גם נזירותו, ואסור לאדם להפר נדרי עצמו. ובעל שאומר 'ואני' הרי הוא כאומר 'הריני בעיקביך'. **וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ דִּכְי אָמַר לָהּ 'חֲרֵינִי בְּעִיקְּבֵיךְ', בְּעִיקָּרָא קָא מַתְפִּיס** – שאם אמר הבעל 'הריני בעקביך' רצונו להיות כמו שהיא בתחילה קודם ההפרה, **לֵיפֵּר לָהּ לְדִידָהּ** – יפר את נדרה, **וְלוֹקִים דִּידֵיהּ** – ושלו ישאר קיים, שהרי התפיס בה כפי שהיתה נזירה בתחילה, ואם כן מדוע אינו יכול להפר לה. **אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּהּ** שהאומר 'הריני בעיקביך' **כְּבוֹלָא דְּמֵילְתָא מַתְפִּיס** – כוונתו להיות כחבירו לגבי כל דבר, שאם לבסוף תתבטל נזירות חבירו גם נזירותו תתבטל, **וְהִלְכָךְ הוּא דְּלָא מָצֵי מֵיפֵּר** – ולכן אין הבעל יכול להפר, כיון שבכך מיפר גם את נזירותו. וכמו כן **הָא אִשָּׁה** – אשה זו **דְּאָמְרָה 'חֲרֵינִי בְּעִיקְּבֵיךְ' דינה כן, שאם בעלה של הראשונה יפר לה, הֵיא** [–השניה] **נַמִי מוּפֶרֶת.**

הגמרא דוחה את הראיה: **לֹא** – אין ראיה מכאן, שיש לומר, **לְעוֹלָם בְּעִיקָּרָא מַתְפִּיס** – באמת בעל האומר 'ואני' מתפיס בנזירות אשתו כפי שהיא בתחילה, וגם אם יפר לה, יעמוד בנזירותו, **וְהָכָא** – מה ששנינו כאן במשנה שאינו יכול להפר לאשתו, אין הטעם בזה משום שעל ידי זה יופר גם נדרו, אלא הטעם הוא, **בֵּיוָן דְּאָמַר לָהּ 'וַאֲנִי' גילה דעתו שנדרה מקובל ומרוצה לפניו, וּכְאוֹמֵר 'קַיָּים לֵיכִי' דָּמֵי** – כאילו אמר 'מקויים לך'. **וְהַדִּין הוּא**, שאם קיים הבעל נדר אשתו, רק **אִי מִתְּשִׁיל אַהֲקָמָתוֹ מָצֵי מֵיפֵּר** – אם ישאל על הקמתו אצל חכם, ויבטל לו את ההקם, יכול להפר את נדרה, **וְאִי לֹא** ישאל על ההקם, **לֹא** יוכל להפר לה, מאחר שהקימו:

שנינו במשנה: האומר לאשתו **'חֲרֵינִי נָזִיר וַאֲתְּ', וְאָמְרָה 'אָמֵן', מֵיפֵּר אֶת שֶׁלָּהּ** – את נזירותה, **וְאַף** על פי **שֶׁהפר לה, שֶׁלּוֹ לְהָבִיא קַיָּנִים:** הגמרא מקשה סתירה לזה: **וְרַבָּנָן הוּ** ממה ששנינו בברייתא, האומר לאשתו **'חֲרֵינִי נָזִיר וַאֲתְּ', וְאָמְרָה 'אָמֵן', שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין** – ואינו יכול להפר את נדרה, **וְאִם לָאו** – אם לא אמרה אמן, **שְׁנֵיהֶם מוּתָּרִין**, ואף עליו לא חלה נזירות, **מִפְּנֵי שֶׁתְּלָיָה נִדְרוֹ בְּנִדְרָהּ** – שמקבל על עצמו נזירות רק אם גם היא תקבל. ומה ששנינו ברישא שאם אמרה אמן שניהם אסורים ואינו יכול להפר לה, סותר לדברי משנתינו שמיפר את שלה ושלו קיים. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב יְהוּדָה, תְּנִי** – יש **לִשְׁנוֹת** בברייתא, **'מֵיפֵּר אֶת שֶׁלָּהּ וְשֶׁלּוֹ קַיָּמִים',** כמו במשנה.

תירוץ אחר: **אַבַּיֵי אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא כְּרַבָּקָתָנֵי** – אפילו תגרוס כמו שהוא לפנינו, ולא תשנה הגירסא, יש לתרץ הסתירה, שבְּבָרַייְתָא מדובר **בְּגוֹן דְּקָאָמַר לָהּ 'חֲרֵינִי נָזִיר וַאֲתְּ',** בלשון ניחותא ולא בלשון שאלה, ומשמעות דבריו 'אהיה נזיר אם גם את תהיי כן', ולכן אינו יכול להפר את נדרה, כיון **דְּקָא תָלֵי נְדָרוֹ בְּנִדְרָהּ** – שתלה את נדרו בנדרה, וכיון שבעל עוקר את הנדר מעיקרו, אם יפר את נדרה גם נדרו יתבטל, ואסור לאדם להפר את נדרי עצמו.

המשך מעמוד ג

ולכן לא רק שאינו מקבל את דברי היצר הרע. אלא עוד זאת, הוא בורח ממנו, ואינו רוצה כלל לשמוע את דבריו.

והוראה נוספת – בהמשך להנ"ל – מסוף השיעור: יתירה מזו, מכיון ש"כל ישראל ערבין זה בזה"[6], אי אפשר שיסתפק בהנהגתו שהיא כדבעי, אלא עליו להיות ערב ואחראי לעוד יהודים, שגם הם יתנהגו כדבעי. כפי שזה מתבטא בסוף השיעור היומי "**הודו להוי', כי טוב כי לעולם חסדו**": שפונה בלשון רבים לכלל ישראל – "הודו" ושבחו על גילוי חסדו לכאו"א מישראל – "כי טוב כי לעולם חסדו"[7].

---

6) שבועות לט, א. וראה סה"ש ה'תש"א ע' 144.

7) משיחת כ"ד אלול – לילדי צבאות ה' ה'תשמ"ה.